

1997.04.09 wyrok s.apel. I ACr 17/97 w Łodzi
OSA 1999/4/18

Art. 59 § 2 Prawa spółdzielczego z jednej strony statuuje uprawnienia Zebrań Grup Członkowskich, a z drugiej strony nakłada na pozostałe organy spółdzielni obowiązek respektowania tych uprawnień. Oznacza to, że z art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego wynika dla Zarządu obowiązek przedstawiania na zebraniach Grup Członkowskich zwoływanych przed Zebraniem Przedstawicieli wszystkich spraw, które mają być przedmiotem uchwał Zebrania Przedstawicieli i to przedstawienia w taki sposób, by członkowie Zebrań Grup Członkowskich byli w stanie sprawy te ocenić i ewentualnie zgłosić konkretne wnioski. Zaniechanie tego obowiązku jest naruszeniem art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego i może skutkować uchyleniem w trybie art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego uchwały Zebrania Przedstawicieli podjętej w sprawie, która nie była uprzednio przedstawiona na zebraniach Grup Członkowskich, o ile uchybienie to miało lub mogło mieć wpływ na treść uchwały.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 1997 r. na rozprawie sprawy z powództwa Lucjana F. Edwarda K., Jana T., Zuzanny J. i Anny T. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej w Ł. o uchylenie uchwał Zebrania Przedstawicieli, na skutek rewizji strony pozwanej, błędnie nazwanej apelacją od wyroku Sądu Wojewódzkiego w Łodzi z dnia 19 czerwca 1996 r., sygn. akt I ACr 516/96, oddała rewizję.

W pozwie z dnia 31 lipca 1995 r. dziesięciu powodów - członków pozwanej spółdzielni - wniosło o uchylenie trzech uchwał Zebrania Przedstawicieli pozwanej spółdzielni z dnia 30 czerwca 1995 r.: uchwały nr 2/1/95 w sprawie zatwierdzenia porządku obrad zebrania, uchwały nr 15/1/95 w sprawie uchwalenia statutu spółdzielni i uchwały nr 16/95/1 w sprawie przyjęcia regulaminu Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej w Ł.

Jako podstawę żądania powodowie wskazali podjęcie zaskarżonych uchwał z naruszeniem art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego oraz § 104 statutu spółdzielni przez zaniechanie przedstawienia projektu statutu i regulaminu Rady Nadzorczej Zebraniu Grupy Członkowskiej Osiedla "Konstytucyjna" i Zebraniom Grup Członkowskich pozostałych osiedli i uniemożliwienie przez to Zebraniom Grup Członkowskich oceny projektów statutu i regulaminu i zgłoszenia przed Zebraniem Przedstawicieli swoich wniosków w tym przedmiocie.

W toku procesu powodowie dodatkowo zgłosili zarzut sprzeczności treści statutu z art. 205 Prawa spółdzielczego przez przekazanie do regulaminu przyjmowania członków, przydziału i zamiany mieszkań, uchwalonego przez Radę Nadzorczą, zasad ustalania kolejności przydziału lokali członkom i zasad doboru najemców, które to zasady powinien określać statut.

Pismem z dnia 5 lutego 1996 r. pięciu powodów: B.G., Z.S., R.K., K.M. i J.T cofnęło pozew, na co strona pozwana wyraziła zgodę na rozprawie w dniu 17 kwietnia 1996 r. i w tym zakresie Sąd Wojewódzki, postanowieniem z dnia 18 czerwca 1996 r., umorzył postępowanie.

Pozostali powodowie: L.F., E.K., J.T., Z.J., A.T. popierali powództwo. Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że zaskarżone uchwały podjęte zostały przez Zebranie Przedstawicieli zgodnie z porządkiem obrad, przy wymaganym quorum i wymaganą większością głosów, zaś na Zebraniach Grup Członkowskich przedstawiane były istotne zmiany prawa spółdzielczego i powstające pierwsze projekty zmian statutu, zaś członkowie informowani o tym, że spółdzielnia opracowuje projekt nowego statutu. Z nowym projektem statutu zostali zapoznani przed Zebraniem Przedstawicieli wszyscy Przedstawiciele, statut ten został uchwalony przez zebranie, jest zgodny z prawem i zarejestrowany przez Sąd. Nadto strona pozwana podniosła, że zgodnie z art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego, Zebrania Grup Członkowskich mają jedynie funkcję wnioskodawczą, a uchwalenie statutu nie wymaga zatwierdzenia go przez żaden inny organ spółdzielni.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 1996 r. Sąd Wojewódzki w Łodzi uchylił uchwały numer 15/1/95 i 16/1/95 Zebrania Przedstawicieli pozwanej spółdzielni z dnia 30 czerwca 1995 r.,

oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów zwrot kosztów procesu. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniach: 4, 19, 21, 25, 26 i 28 kwietnia 1995 r. odbyły się, zwołane przez zarząd pozwanej spółdzielni Zebrania Grup Członkowskich osiedli wchodzących w skład spółdzielni. Jednym z punktów porządku obrad zebrań była informacja o zmianach związanych z uchwaleniem nowego statutu. Członkom spółdzielni nie został przedstawiony projekt statutu. W czasie Zebrania Grupy Członkowskiej Osiedla "Konstytucyjna" w dniu 19 kwietnia 1995 r. prezes spółdzielni poinformował zebranych o pracach nad nowym projektem statutu i omówił niektóre znowelizowane przepisy prawa spółdzielczego.

Na Zebraniach Grup Członkowskich Osiedli "Matejki" i "Skarpa" nie były omawiane sprawy nowego statutu ani znowelizowanych przepisów prawa spółdzielczego.

Dopiero w dniu 26 maja 1995 r. przewodniczący rad osiedlowych otrzymali projekt nowego statutu, zaś przedstawicielom członków spółdzielni projekt doręczono w dniu 6 czerwca 1995 r. a w dniach 8, 9 i 14 czerwca 1995 r. odbyły się spotkania konsultacyjne przedstawicieli w sprawie projektu. Projekt był też dostępny dla członków spółdzielni, o czym zostali oni powiadomieni. Nie doręczono członkom ani przedstawicielom jak również Zebraniom Grup Członkowskich projektu regulaminu Rady Nadzorczej ani też nie omawiano na zebraniach tego projektu.

Na dzień 30 czerwca 1995 r. zwołane zostało Zebranie Przedstawicieli, którego porządek obrad przewidywał między innymi przedstawienie projektu statutu i regulaminu Rady Nadzorczej oraz dyskusja nad tymi projektami i podjęcie uchwał o zatwierdzeniu statutu i regulaminu. Przewodnicząca Rady Osiedla "Konstytucyjna" w pismach z dnia 14 i 24 czerwca 1995 r. skierowanych do zarządu spółdzielni wskazywała na naruszenie art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego, z uwagi na nieprzedstawienie Zebraniom Grup Członkowskich osiedli projektów statutu i regulaminu i uniemożliwienie zebraniom przedyskutowania projektów i zgłoszenia wniosków. W piśmie z dnia 21 czerwca 1995 r. przewodnicząca żądała skreślenia z tego powodu z porządku obrad Zebrania Przedstawicieli zatwierdzenia statutu i regulaminu.

W odpowiedzi na te pisma zarząd poinformował przewodniczącą w piśmie z dnia 20 czerwca 1995 r., że projekt statutu został doręczony przewodniczącym rad osiedli w dniu 26 maja 1995 r., a przedstawicielom w dniu 6 czerwca 1995 r. i odbyły się zebrania konsultacyjne przedstawicieli, a nadto problemy statutowe omówione zostały na wcześniejszych Zebraniach Grup Członkowskich.

W dniu 30 czerwca 1995 r. odbyło się Zebranie Przedstawicieli pozwanej spółdzielni, w którym na 62 wybranych przedstawicieli wzięło udział 45 przedstawicieli. Na zebraniu tym uchwałą nr 2/1/95 zatwierdzono porządek obrad, a następnie po dyskusji, podjęto uchwałę nr 15/1/95 o uchwaleniu statutu i uchwałę nr 16/1/95 o przyjęciu regulaminu Rady Nadzorczej. W głosowaniu nad pierwszą z uchwał wzięło udział 33 przedstawicieli i za uchwałą głosowało 26 osób, zaś w głosowaniu nad drugą z uchwał wzięło udział 31 przedstawicieli i za jej podjęciem głosowały 24 osoby.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Wojewódzki stwierdził, że powództwo o uchylenie uchwały nr 2/1/95 w sprawie zatwierdzenia porządku obrad podlega oddaleniu, bowiem jest to uchwała porządkowa, dotycząca przebiegu obrad Zebrania Przedstawicieli i nie podlega kontroli Sądu.

Natomiast uzasadnione jest, w ocenie Sądu Wojewódzkiego, roszczenie o uchylenie dwóch pozostałych zaskarżonych uchwał. Wprawdzie zostały one podjęte po zachowaniu wymaganego quorum i większości głosów oraz objęte były porządkiem obrad prawidłowo zwołanego Zebrania Przedstawicieli, jednak trafny jest zarzut naruszenia art. 59 § 2 ust. 3 i 5 Prawa spółdzielczego. Statut i regulamin Rady Nadzorczej - uchwalone w dniu 30 czerwca 1995 r. nie zostały przedstawione jako projekty Zebraniom Grup Członkowskich, do których uprawnień należy między innymi rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego Zebrania Przedstawicieli i zgłaszanie wniosków i opinii w tym przedmiocie. Uniemożliwiono zatem Zebraniom Grup Członkowskich ocenę projektów i wyrażanie opinii i wniosków, a podjęcie uchwał przez Zebranie Przedstawicieli w przedmiocie objętym dyspozycją art. 59 Prawa spółdzielczego powinno być poprzedzone zaciągnięciem opinii Zebrań Grup Członkowskich.

Uchybienia w tym przedmiocie i naruszenie art. 59 jest naruszeniem Prawa spółdzielczego o jakim mowa w art. 42 tego Prawa i stanowi podstawę do uchylenia zaskarżonych uchwał w trybie art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego, w tym bardziej, że uniemożliwienie wydania opinii Zebrania Grup Członkowskich dotyczyło tak zasadniczej dla wszystkich kwestii jak uchwalenie nowego statutu spółdzielni i nowego regulaminu Rady Nadzorczej. Z tych przyczyn Sąd Wojewódzki uchylił uchwały o zatwierdzeniu statutu i regulaminu Rady. W rewizji od powyższego wyroku w części uwzględniającej powództwo (błędnie nazwanej apelacją) strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 59 § 2 ust. 1 Prawa spółdzielczego oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału przez przyjęcie, że strona pozwana uchybiła obowiązkom wynikającym z przepisów ustawy i postanowień statutu.

Podniosła, że zgodnie z art. 59 § 2 ust. 3 Prawa spółdzielczego, na Zebraniach Grup Członkowskich został przedstawiony i omówiony projekt zmian statutu opracowany przez specjalną komisję statutową i zmiany te były dyskutowane.

Na zebraniach tych nie mógł być przedstawiony ostateczny projekt, bowiem było to niewykonalne z przyczyn technicznych, a poza tym ostateczny projekt został opracowany później na podstawie uwag zgłoszonych przez członków na Zebraniach Grup Członkowskich oraz indywidualnie i w dniu 26 maja 1995 r. udostępniony przewodniczącym rad osiedlowych celem zapoznania z nim członków, a dnia 6 czerwca 1995 r. przedstawicielom.

Powyższy tryb nie naruszał art. 59 § 2 ust. 3 Prawa spółdzielczego i nie pozbawiał członków uprawnień przewidzianych w tym przepisie. Zaskarżone uchwały podjęte zostały zgodnie z przepisami prawa i statutu a uchwalony statut zarejestrowany został przez sąd rejestrowy i jest zgodny z przepisami prawa spółdzielczego.

W oparciu o powyższe zarzuty, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rewizja nie jest zasadna.

Przede wszystkim, wbrew jej zarzutom, ustalenia sądu I instancji odnoszące się do nie przedstawienia Zebraniom Grup Członkowskich projektu nowego statutu oraz projektu nowego regulaminu Rady Nadzorczej, znajdują pełne potwierdzenie w materiale dowodowym. Nie może być żadnych wątpliwości, że ani projekt nowego regulaminu Rady Nadzorczej, ani nawet proponowane zmiany regulaminu nie tylko nie były przedstawione na żadnym z Zebrań Grup Członkowskich, lecz nie były także przedmiotem jakichkolwiek prezentacji czy dyskusji przed Zebraniem Przedstawicieli. Porządek obrad zwoływanych Zebrań Grup Członkowskich nawet nie przewidywał przedstawienia i omówienia projektu nowego regulaminu Rady Nadzorczej lub proponowanych zmian, a także w zaprotokołowanym przebiegu tych zebrań brak wzmianek o omówieniu jakichkolwiek zagadnień związanych ze zmianami regulaminu Rady.

Inaczej nieco przedstawia się sprawa zmian statutu. Porządek obrad wszystkich zwoływanych w kwietniu 1995 r. Zebrań Grup Członkowskich przewidywał informacje o zmianach związanych z uchwaleniem nowego statutu. Bezsporne jest jednak, bowiem wynika to z treści protokołów tych zebrań, że faktycznie na większości z nich prezes zarządu omówił jedynie niektóre zmiany przepisów Prawa spółdzielczego wynikające z nowelizacji z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. Nr 90 poz. 419) oraz poinformował o trwających pracach nad nowym projektem statutu. Protokoły Zebrań Grup Członkowskich Osiedli "Matejki" i "Skarpa" nie zawierają wzmianki nawet o tego rodzaju informacjach, co uzasadnia twierdzenie, że na Zebraniach Grup Członkowskich tych osiedli w ogóle nie podano żadnych informacji o zmianach prawa spółdzielczego i pracach nad projektem statutu. Na żadnym Zebraniu Grup Członkowskich nie przeprowadzono też jakiegokolwiek dyskusji nad zmianami statutu ani nie sformułowano żadnych wniosków w tym przedmiocie, co jest o tyle oczywiste, że członkowie zebrań nie znali żadnych projektów zmian statutu.

Dowolne jest zatem twierdzenie rewizji, iż projekt statutu opracowany w maju 1995 r. i zatwierdzony następnie zaskarżoną uchwałą, był dlatego opracowywany po Zebraniach Grup Członkowskich, by uwzględnić wnioski tych zebrań, zaś na zebraniach omawiane były i

dyskutowane poprzednie projekty. Twierdzenie to nie tylko nie znajduje żadnego oparcia w materiale dowodowym, lecz jest z nim sprzeczne.

Prawidłowo zatem Sąd Wojewódzki ustalił, że Zebraniom Grup Członkowskich nie przedstawiono projektu nowego statutu zatwierdzonego następnie uchwałą Zebrania Przedstawicieli w dniu 30 czerwca 1995 r. Dodatkowo należy stwierdzić, że z zebranego materiału dowodowego wynika, iż nie przedstawiono na tych zebraniach żadnych, nawet wcześniejszych projektów statutu, jak również nie omówiono wszystkich koniecznych zmian wynikających z nowelizacji prawa spółdzielczego, a na dwóch Zebraniach Grup Członkowskich w ogóle pominięto informacje o zmianach prawa spółdzielczego i planowanych zmianach statutu.

W tym stanie rzeczy trafnie Sąd Wojewódzki uznał, że naruszony został przepis art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego. Przepis ten do uprawnień Zebrań Grup Członkowskich zalicza rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego Zebrania Przedstawicieli i zgłaszanie swoich wniosków w tych sprawach.

Jest on wyrazem demokracji i samorządności wewnątrzspółdzielczej i ma na celu umożliwienie wszystkim członkom spółdzielni rozpatrywania najważniejszych spraw spółdzielczych i członkowskich i zgłaszania swoich wniosków w tych sprawach. Dotyczy on tych spółdzielni, w których ze względu na znaczną liczbę członków, nie mogą oni uczestniczyć bezpośrednio w podejmowaniu uchwał, bowiem Walne Zgromadzenie zastąpione jest Zebraniem Przedstawicieli. Przepis ten ma na celu umożliwienie wszystkim członkom zapoznania się z najważniejszymi sprawami spółdzielni, dyskusji nad nimi, zgłoszenia wspólnych wniosków, a tym samym wpływania na treść uchwał podejmowanych przez Zebranie Przedstawicieli.

Ze względu na treść i cel tego przepisu uznać należy, że nakłada on na organy spółdzielni obowiązek poddania pod obrady Zebrań Grup Członkowskich wszystkich spraw, które mają być przedmiotem Zebrania Przedstawicieli, przy czym przedstawienie tych spraw na Zebraniach Grup Członkowskich musi być na tyle szczegółowe, by umożliwiało członkom ich ocenę i zgłoszenie konkretnych wniosków.

W przedmiotowej sprawie Zebraniom Grup Członkowskich nie był przedstawiony ani projekt, ani planowane zmiany regulaminu Rady Nadzorczej, jak również żaden z projektów nowego statutu spółdzielni, ani planowane zmiany statutu. Przedstawione jedynie na zebraniach czterech grup członkowskich niektóre zmiany Prawa spółdzielczego wymagające zmian statutu oraz informacje o pracach nad projektami statutu były na tyle ogólne i niesprecyzowane, że uniemożliwiały członkom jakąkolwiek ocenę planowanych zmian oraz zgłoszenie wspólnych wniosków w tym przedmiocie. Nie spełniały zatem wymogów art. 59 § 2 pkt 3 Prawa spółdzielczego.

Naruszenie powyższego przepisu bez wątpienia mogło mieć wpływ na treść uchwał Zebrania Przedstawicieli zatwierdzających statut i regulamin Rady. Pozbawiło ono bowiem Zebrania Grup Członkowskich możliwości składania wniosków w sprawie projektowanych zmian, zaś Zebranie Przedstawicieli zostało pozbawione możliwości rozpatrzenia ewentualnych wniosków i wyboru rozwiązań optymalnych. Trafnie Sąd Wojewódzki podkreślił, że faktyczne pozbawienie Zebrań Grup Członkowskich możliwości oceny sprawy tak ważnej dla spółdzielni i jej członków jak nowy statut i regulamin Rady Nadzorczej - jest uchycieniem tak istotnym, że uzasadnia uchylenie zaskarżonych uchwał w trybie art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego z powodu naruszenia art. 59 § 2 pkt 3 tego Prawa.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że przed zebraniem Przedstawicieli zarówno członkowie spółdzielni jak i przedstawiciele mogli zapoznać się z ostatecznym projektem nowego statutu i projektem regulaminu Rady oraz, że odbywały się zebrania konsultacyjne z udziałem przedstawicieli. Nie mogły bowiem odbyć się dyskusje i ocena tych projektów na Zebraniach Grup Członkowskich a więc tam, gdzie członkowie bezpośrednio mogą wyrażać swoją wolę, dokonywać wspólnej oceny i formułować wspólne wnioski w sprawach dla nich najistotniejsze znaczenie.

Z tych wszystkich względów nietrafny jest także rewizyjny zarzut naruszenia prawa materialnego a wobec bezzasadności obu zarzutów rewizyjnych i braku podstaw, które sąd odwoławczy bierze pod rozwagę z urzędu - rewizja podlega oddaleniu z mocy art. 387 k.p.c.. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją przepisów k.p.c. dokonaną ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie przepisów k.p.c. i innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189).